

Stf justitieombudsmannen
Leif Ekberg

Kritik mot en arbetslöshetskassa för utebliven verkställighet av en länsrättsdom

---

Bakgrund och anmälan

AA anmälde sig arbetslös den 10 juni 1996. I ett beslut – som omprövades den 25 mars 1997 – rörande arbetslöshetsersättning fastställde Transportarbetarnas arbetslöshetskassa AA:s normalarbetstid till 30 timmar per vecka. Utbetalning gjordes i enlighet därmed. Efter det att AA överklagat beslutet ändrade Länsrätten i Stockholms län i dom den 4 februari 1998 normalarbetstiden till 31,98 timmar per vecka. Såväl arbetslöshetskassan som AA överklagade domen hos Kammarrätten i Stockholm. Arbetslöshetskassan yrkade att kammarrätten skulle fastställa normalarbetstiden till 31 timmar, då dagpenning endast kan beräknas på hela timmar. Kassan yrkade också att det överklagade beslutet tills vidare inte skulle gälla (inhibition). AA yrkade å sin sida bl.a. att normalarbetstiden skulle beräknas med hänsyn också till den tid hon arbetat extra. I beslut den 4 mars 1998 avslog kammarrätten yrkandet om inhibition. Arbetslöshetskassan överklagade beslutet till Regeringsrätten, som den 22 juni 1998 avvisade överklagandet med hänvisning till att Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) för det allmänna talan i Regeringsrätten och att kassan således inte haft rätt att överklaga kammarrättens beslut.

AA klagade till JO på att Transportarbetarnas arbetslöshetskassa ännu den 8 juli 1998 inte verkställt länsrättens dom.

Utredning

Ärendet remitterades till Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) för utredning och yttrande.

Till remissvaret, inkommet till JO den 9 oktober 1998, fogades ett yttrande från Transportarbetarnas arbetslöshetskassa, i vilket bl.a. följande anfördes.

Länsrätten har i sitt domslut fastställt att AA:s dagpenning skall vara 31,98 timmar per vecka. Enligt de regler som gäller för arbetslöshetsförsäkringen skall normalarbetstiden fastställas till närmast lägre heltal timmar eftersom del av timme ej kan registreras.

Per telefon har kassan fått besked från AMS om att beslutet endast får verkställas i de delar det ej strider mot lagen om arbetslöshetsförsäkring enligt den lydelse som var aktuell vid tiden för utbetalning av ersättning. Ett nytt första beslut får därvid fattas av kassan med information om rätt att ompröva detta beslut.

Kassan har för avsikt att följa den rekommendation som AMS lämnat. Justering av utbetald ersättning som ligger långt bakåt i tiden är något komplicerad och kan komma att ske i etapper.

Vidare hade till remissvaret fogats en promemoria upprättad av BB vid AMS Försäkringsenhet och adresserad till CC vid AMS Juridiska enhet. Bl.a. följande anfördes.

Du har frågat mig om vad jag givit för svar på kassans brev 1998-08-06 och varför kassan inte kan verkställa länsrättens beslut om att AA:s normalarbetstid skall vara 31,98 timmar per vecka.

Mitt svar, som jag gav per telefon, var att kassan måste verkställa länsrättens dom och göra en utbetalning av ersättning till medlemmen, varvid beräkningen fick göras enligt lagen och regelbokens regler vid ansökningstillfället. – – –

Vad gäller normalarbetstiden så förklarade jag att kassan måste acceptera att länsrätten funnit att AA ansågs ha haft en fast avtalad arbetstid och att denna var 31,98 timmar per vecka.

Som kassan sagt så fastställs normalarbetstiden inom arbetslöshetsförsäkringen till hela timmar. Beräkning av ersättning enligt omräkningstabellen i förordningen om arbetslöshetsförsäkring – – – förutsätter en normalarbetstid i hela timmar och kassornas datasystem är programmerade för detta. Det spelar således ingen roll vilken regel man använder i det enskilda fallet för att fastställa normalarbetstiden – blir resultatet ett brutet timtal måste det jämnas ut, uppåt eller neråt. Mitt svar till kassan var därför att oavsett vad länsrätten angav i domslutet så måste en avrundning ske till helt timtal.

Den kommentar som finns i regelboken om avrundning av timtalet nedåt är inplacerad under beräkningsregeln för den som haft varierande arbetstid. Under rubriken Fast arbetstid finns ingen föreskrift eller kommentar. Det innebär inte att en avrundning inte skall, eller måste, göras även i dessa fall om den avtalade fasta arbetstiden inte är ett jämnt timtal. Efter att ha hört med mina kollegor på tillsynssektionen har jag förstått att tillämpningen ute på kassorna (beräkningen sker i stor utsträckning på lokal nivå) inte är enhetlig när det gäller avrundningen vid fast, avtalad arbetstid.

När det gäller dagsförtjänsten fastställs den på den inkomst medlemmen haft. Om det i arbetsgivarintyget anges en månadslön så delas den med 22, medan en veckolön delas med 5. Anges en timlön så multipliceras denna med normalarbetstiden före avrundning, varefter delning sker med 5.

Normalarbetstiden har endast betydelse om den arbetslöse arbetar en vecka i mindre omfattning än normalarbetstiden. Då skall kvarvarande arbetslösa timmar ersättas enligt omräkningstabellen. Som du ser av denna så blir ersättningen densamma oavsett om normalarbetstiden är 31 eller 32 timmar. Hur avrundningen görs om normalarbetstiden är 31,98 spelar således ingen roll. Däremot kan det ju eventuellt ha betydelse om den försäkrade hamnar i ett annat intervall i tabellen.

AMS anförde för egen del bl.a. följande.

Av a-kassans yttrande framgår att man är i färd med att verkställa länsrättens beslut vad gäller AA:s rätt till ersättning varvid man lägger länsrättens beslut om normalarbetstid om 31,98 timmar per vecka till grund för beräkningen av den ersättning som skall utbetalas.

Kassan har sökt och fått stöd av AMS försäkringsenhet hur AA:s ersättning med nämnda utgångspunkt skall beräknas för att den faktiska utbetalningen skall kunna göras.

Med hänvisning till vad som framkommit i de gjorda utredningarna finner AMS inte att a-kassan kan anses ha förhindrat verkställigheten av länsrättens dom.

AA uppgav att hon ännu inte den 1 februari 2000 hade erhållit någon kompletterande ersättning.

Stf. JO Ekberg anförde följande i beslut den 22 februari 2000.

Enligt 20 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring lämnades vid tidpunkten då AA anmälde sig arbetslös dagpenning med 75 procent av den arbetslöses dagsförtjänst. Med dagsförtjänst avsågs för den som inte var månadsanställd en femtedel av veckoinkomsten som den arbetslöse före arbetslöshetens inträde vanligen åtnjöt under arbetstid som var normal för denne.

Med tillämpning av dessa bestämmelser fastställde arbetslöshetskassan genom beslut, som omprövades den 25 mars 1997, AA:s dagpenning till 356 kr. Kassan utgick därvid från att hennes inkomst före arbetslösheten hade varit 79,07 kr per timme och att hennes normalarbetstid uppgick till 30 timmar per vecka. Hennes dagsförtjänst framräknades således till $(79,07 \times 30 : 5) = 474,4$ kr och 75 procent av detta belopp gav en dagpenning på 355,8 eller avrundat 356 kr.

Om en högre normalarbetstid läggs till grund för beräkningen innebär det att dagpenningen ökar. Om man i AA:s fall skulle utgå från en normalarbetstid på 31,98 timmar per vecka kommer dagpenningen att uppgå till 75 procent av $(79,07 \times 31,98 : 5)$ eller i avrundat tal 379 kr.

Länsrätten har i sin dom den 4 februari 1998 angivit att AA:s arbetslöshetsersättning skall beräknas med utgångspunkt från en normalarbetstid av 31,98 timmar per vecka och att hon således har rätt till ersättning med ett högre belopp än som beslutats av arbetslöshetskassan.

Enligt 102 § lagen om arbetslöshetsförsäkring (57 § i den nya lagen 1997:238) gällde en domstols beslut omedelbart om inte annat bestämts av domstolen eller en överinstans. Kassan yrkade hos kammarrätten att länsrättens dom tills vidare inte skulle gälla (inhibition) men kammarrätten avslog genom beslut den 6 mars 1998 detta yrkande. Regeringsrätten avvisade den 22 juni 1998 kassans överklagande av kammarrättens beslut. Till följd därav gällde i vart fall fr.o.m. denna dag en skyldighet för kassan att verkställa länsrättens dom.

Det säger sig självt att det är mycket angeläget för en arbetslös att få en efter överklagande till nästa instans höjd ersättning utbetald utan tidsutdräkt. Den rättssäkerhetsgaranti som ligger i möjligheten att få ett beslut överprövat går helt förlorad om verkställighet av överinstansens avgörande försummas.

Av utredningen i ärendet hos JO framgår att någon verkställighet i form av utbetalning av den av länsrätten beslutade höjningen av AA:s ersättning ännu i början av februari 2000 inte skett, dvs. drygt ett och ett halvt år efter det att frågan om inhibition slutligen avgjordes genom Regeringsrättens beslut och drygt sexton

månader sedan AMS i sitt yttrande till JO anförde att kassan fått stöd av AMS försäkringsenhet för hur utbetalningen skulle kunna göras.

Jag kan inte finna kassans brist på agerande annat än helt oacceptabel. Ännu mer klandervärt är att kassan uppenbarligen inte har för avsikt att verkställa länsrättens dom över huvud taget, eftersom kassans datasystem enligt vad som anges inte kan klara utbetalningar av dagpenningar som bygger på normalarbetstider som innehåller decimaler. Förutom att jag har svårt att förstå var den tekniska komplikationen ligger framstår förklaringen som irrelevant. Självfallet får inte svårigheter av teknisk eller administrativ karaktär förhindra att lagstadgade ekonomiska förmåner fastställda av domstol betalas ut till en enskild. Det är kassans skyldighet att omgående lösa de praktiska problem som kan föreligga och verkställa den kompletterande utbetalningen till AA, i sista hand – om de tekniska problemen inte går att övervinna – genom manuell utbetalning. Jag utgår från att AMS kan lämna kassan ytterligare bistånd i dessa avseenden och att AMS följer upp kassans vidare handläggning.